

Woensdag 6 januari 1915 – ochtendeditie

Wisselen van Belgisch geld.

Teneinde het wisselen van Belgische geld aanmerkelijk te vergemakkelijken en misbruiken te vermijden, is bepaald, in overeenstemming met de Nederlandse Bank, waarvan de voorkomendheid het mogelijk maakt Belgisch geld tegen een hoge wisselkoers in te wisselen, dat van 12 dezer af de uitgewekenen, die zich aanmelden om hun Belgisch geld in te wisselen tegen Hollands geld, voorzien moeten zijn van een identiteitskaart zoals voorgeschreven.

Deze kaart zal kosteloos worden verstrekt door bemiddeling van de Union Belge, die elke maandag, woensdag, donderdag en zaterdag van 10 tot 12 en van 14 tot 17 u in het Beursgebouw te Amsterdam (ingang Oudebrugsteeg) zitting houdt.

Belanghebbenden worden er opmerkzaam op gemaakt, dat op hun identiteitskaart een foto moet zijn aangebracht. Zij dienen zich dus te voorzien van een gelijkend portret. Bij wijze van overgangsmaatregel zal het geoorloofd zijn, in tegenwoordigheid van de leden der commissie, welke speciaal door de Union Belge wordt benoemd, het portret af te nemen van de identiteitskaart, waarvan de belanghebbenden op het ogenblik zijn voorzien.

Het wisselen zal worden geweigerd aan alle personen, die niet van de voorgeschreven kaart zijn voorzien.

Van het westelijk gevechtsterrein.

Parijs, 5 januari. Officiële kennisgeving van vanmiddag drie uur.

Ondanks de slechte gesteldheid van het terrein maakt onze infanterie in de duinen tegenover Nieuwpoort vorderingen.

In de streek van Sint Joris is zij op sommige punten 200, op andere 300 en 500 m vooruitgekomen en heeft huizen en gedeelten van loopgraven bemachtigd.

Geïnterneerden.

De interneringscommandant te Kampen, majoor F. A. Hoeier, heeft gisteren namiddag op de Zandberg met een hartelijke toespraak aan de Belgische geïnterneerden aldaar een vaandel in de Kamperkleuren (wit en blauw) uitgereikt, bij welke plechtigheid de te Kampen aanwezige Belgische en Hollandse officieren tegenwoordig waren.

Het eigen muziekkorps der geïnterneerden liet zich hierbij horen en speelde na afloop het Belgische en Nederlandse volkslied.

Het Belgische gezantschap te Parijs bestrijdt in een nota de beschuldiging van Duitse zijde, dat België zich reeds voor de oorlog uitbrak aan de kant van Duitsland's tegenstanders had geschaard en daardoor zelf zijn onzijdigheid had geschonden.

Het gezantschap deelt mede dat de Belgische regering, op de dag vóór de inval der Duitsers, aan alle overheidspersonen bevelen had gezonden om de onzijdigheid van het land zo strik mogelijk te handhaven en dat deze bevelen stipt zijn opgevolgd.

Enkele uren voor het Duitse ultimatum inkwam, is op bevel van de minister van justitie Carton de Wiart, het dagblad Le Petit Bleu, dat propaganda maakte voor Frankrijk, in beslag genomen.

Aan het Huisgezin wordt uit Aardenburg gemeld:

De burgemeester van Belgisch Middelburg is weer vrijgelaten. Het gehele gemeentebestuur is thans naar Nederland gevlucht.

Als een bewijs hoe zwaar de eisen zijn, welke de Duitsers aan de Belgische bevolking stellen, meldt het blad:

Het vrij arme dorp Lapscheure, een gemeente van nog geen 1000 zielen, moet tegen morgen opbrengen 600 koeien, 200 varkens; 400.000 kg tarwe, 200.000 kg erwten en bonen en 300.000 kg haver en hooi.

Een lezer schrijft aan Het Volk:

“Als geboren Hollander bekwam ik op de kommandantur te Antwerpen een paspoort om mij naar Holland te begeven.

Te Kapellen moest ik mijn papieren aan de Duitse wacht tonen en deze werden in regel bevonden. Daarna werd mijn bagage zorgvuldig onderzocht en aangezien ik niets bij mij had, wat in strijd met de bevelen der Duitse overheid was, was er dienaangaande ook geen enkele opmerking te doen. Maar ... ik moest ook mijn portemonnee openmaken en daar waren 5 Engelse ponden in.

De Duitse onderofficier, die mij aftastte, riep uit, toen hij deze 5 ponden ontdekte: “Ah, das ist Gold! Das werden wir in papieren Marken wechselen!”

Ik protesteerde en beweerde, dat de Duitse overheid het recht niet had om onderdanen van neutrale staten aldus te behandelen. Mijn protest baatte niet, ik werd gedwongen mijn goudgeld af te geven en ontving daarvoor 100 mark in papier. Ik vroeg, dat men mij voor het gouden Engelse geld Hollands geld zou geven. Dit werd mij geweigerd. Ik eiste een bewijs, dat ik verplicht was Engels goudgeld

in papieren Duits geld te wisselen. De officier heeft mij toen een bewijs gegeven, dat ik 100 mark in papier te Kapellen ontvangen had.

Ik moet mij nu naar Engeland begeven, doch zal bij mijn terugkeer mij eerst bij de bevoegde Hollandse overheid aanbieden om het bewijs te tonen, dat ik in Kapellen ontvangen heb. Ik eis mijn genomen gouden geld terug en weiger verantwoordelijk te zijn voor de lage koers van het Duitse papieren geld.

Woensdag 6 januari 1915 – avondeditie

De Duitsers in België.

Sluis, 6 januari. Hedenmorgen was weer kanongebulder te horen uit de richting van Nieuwpoort. Van Duitse zijde is enige weken geleden, een ijzerdraad, met stro omwonden, over het kanaal Sluis-Brugge gespannen, juist aan de oppervlakte van het water. Heden groeven de Duitsers twee grote kuilen in de duinen iets ten noorden van het gebouw Lekkerbek. Waarschijnlijk worden hier kanonnen geplaatst, zoals ze er reeds vele opgesteld hebben.

De oorlogstoestand.

De bondgenoten melden, dat zij in de duinen tegenover Nieuwpoort vorderingen maken en dat zij in de “streek van Sint Joris” op sommige punten 100, op andere 300, op weer andere 500 meter zijn opgeschoten.

Het gehucht Sint Joris ligt hemelsbreed een 200 meter van de IJzer af, maar rechtstreeks kan men nu vandaar niet naar de IJzer komen, aangezien het land onder water staat. Langs de weg naar Mannekensvere is het een 700 meter van Sint Joris naar het kanaal.

De vorderingen van de bondgenoten hoeven echter niet bepaald van Sint Joris af langs de weg te zijn behaald; er wordt gesproken over verschillende punten in de streek van Sint Joris, waar over onderscheidene afstanden vorderingen zijn gemaakt. Daar de weg Sint Joris-Mannekensvere, indien de bondgenoten daarlangs waren ingedrongen, waarschijnlijk wel afzonderlijk zou zijn vermeld, ligt de veronderstelling voor de hand dat de bondgenoten, nu Sint Joris als een vooruitgeschoven stelling in hun handen is, eerst elders in de buurt andere troepen even ver willen laten oprukken, alvorens een poging te wagen om de overgang over de IJzer van de weg Sint Joris-Mannekensvere in te nemen.

De volgende beslissingen van de Belgische regering zijn ter kennis van de Belgische vluchtelingen in Engeland gebracht:

1. De gewezen burgerwachten worden als vrijwilligers aangenomen in het leger tot de ouderdom van 45 jaar.
2. Al de ongehuwde jongelingen van 18 tot 30 jaar, welke niet verlangen een verbintenis in het leger aan te gaan, kunnen verplicht worden te werken voor het leger (wet van 14 augustus 1887).

De officiële Belgische commissie, die een onderzoek instelt naar de door de Duitsers in België gepleegde schending van het volkenrecht enz., heeft haar onderzoek, voor zover het de provincie Namen betreft, voltooid. Naar uit Havre aan de te Londen verschijnende Métropole gemeld wordt, blijkt uit dat onderzoek, dat de Duitsers van de 300.000 inwoners van die provincie er 3000 gedood hebben. In Dinant zijn 700 slachtoffers gevallen, waarvan 71 vrouwen en 31 kinderen onder de vijftien jaar.

Van het Belgische front.

Veurne, 1 januari.

Dag en dag nog duurt de worsteling in de zuidwesthoek van België, ook op de dagen, dat de officiële communiqués vermelden “niets belangrijks op het front van de zee tot Ieper”. Ook op zulke dagen dondert van weerszijden het geschut, knallen nu en dan geweerschoten en vallen er doden en gekwetsten.

Daar, in dat kleine hoekje van hun land, bewijzen de Belgen met hun ongelooflijke moed en volharding, dat België recht heeft op zijn bestaan.

Wat er tussen de val van Antwerpen en de gevechten aan de IJzer gebeurd is, op welke uitnemende wijze het Belgische leger een zeer moeilijke taak volbracht, is tot nu toe niet duidelijk in het licht gesteld en toch is dit ook in militair opzicht belangwekkend.

Nadat enkele forten van Antwerpen en de tussenliggende linies waren gevallen, was een langdurige verdediging van het nationale bolwerk tegenover de zeer machtige vijand niet meer mogelijk en zou onherroepelijk moeten leiden tot een algehele vernietiging van de Belgische weermacht, zonder dat dit voor het algemene plan de campagne der bondgenoten nut van betekenis kon hebben.

Op dit ogenblik bestond de noodzakelijkheid voor het Belgische legerbevel het veldleger te redden uit de stelling Antwerpen, die zijn ondergang zou kunnen worden. Die terugtocht kon alleen plaats hebben in westelijke en zuidwestelijke richting, doch was zeer moeilijk, daar de Scheldeestroom een ernstig beletsel opleverde en de Duitsers natuurlijk alles in het werk zouden stellen om de terugtocht te verhinderen.

De Belgische troepen kregen gelegenheid hun marsvaardigheid te tonen en legden in 24 uur tijd een afstand van 90 km af, een prestatie

zoals de krijgsgeschiedenis er bijna geen kent. Flanktroepen dekten deze terugtocht. Hierbij bewees de cavalerie zeer goede diensten. Ook Franse en Engelse troepen, die te laat waren gekomen om Antwerpen te helpen verdedigen, steunden de dekking van de aftocht. Nadat het lot van Antwerpen door de val van enkele der voornaamste steunpunten der linie beslist was, werd deze terugtocht een groot strategisch succes, waarvan de betekenis is gelijk te stellen met een grote overwinning.

Dat dit werkelijk het geval was, bleek uit het verdere verloop der gebeurtenissen.

Na de enorme krachtsinspanning, welke van het Belgische leger was gevergd, hadden de troepen behoefte aan rust. Bovendien was het gewenst een reorganisatie tot stand te brengen om de eenheden te herstellen. Maar de ruim verdiende rust werd niet verkregen. De Duitsers toch vormden het plan om de linkervleugel van de toenmalige linie der bondgenoten te omvatten.

Die linie hing feitelijk in de lucht en een omvatting had waarschijnlijk een spoedige opmars der Duitsers naar Duinkerken en Calais ten gevolge gehad. Franse en Engelse troepen, om die omvatting te verhinderen, waren op dat ogenblik niet beschikbaar; daarom werd een beroep gedaan op de reeds zo zwaar beproefde Belgische troepen en dezen lieten hun hoop op de zo verdiende rust varen en stortten zich opnieuw in het vuur, om de geallieerden voor een ramp te behoeden en tevens het laatste stuk grond van hun vaderland te verdedigen.

Om de hem opgedragen taak uit te voeren, koos de Belgische opperbevelhebber de stelling, die de meeste kans op succes bood, nl. aan de IJzer. Het Belgische leger had een front van ongeveer 27 km te verdedigen. Een Franse marinebrigade werd geplaatst te

Diksmuide. Binnen 3 of 4 dagen zouden Engelse troepen aankomen, zo was toegezegd, om de Belgen af te lossen.

Op 15 oktober kwamen de Belgen aan de IJzer en reeds de volgende dag begonnen de Duitsers hun aanval. Heel het belegeringsleger van Antwerpen, een ontzaglijke overmacht, trachtte de linie der Belgen te forceren. Ook door hun zwaar geschut waren de Duitsers in het voordeel boven de Belgen.

De 18^e oktober en de volgende dagen namen de aanvallen nog in hevigheid toe. De verliezen der Belgen waren zwaar, vooral onder de officieren, maar op verzoek der bondgenoten, hielden zij stand, hoewel de beloofde Engelse hulp niet opdaagde. In hun handen toch berustte op dat ogenblik het succes der geallieerden, want de nederlaag der Belgen zou op dat ogenblik waarschijnlijk het oprollen van de linie der bondgenoten hebben betekend.

De 23^e oktober kwam een Franse divisie een Belgische divisie te Nieuwpoort aflossen.

In de nacht van 22 op 23 oktober werden de Belgen echter gedwongen terug te gaan op het terrein waar de IJzer een bocht naar het noorden beschrijft. Hier waren de Belgische troepen blootgesteld aan een concentrisch vuur van de vijand.

Na de 24^e oktober woedde een hevige strijd om het bezit van het terrein tussen de IJzer en de zuidelijk daarvan lopende spoorweg. De Duitsers zochten daar de beslissing en wierpen steeds nieuwe troepenmachten in het vuur en de Belgen werden langzaam teruggedrongen op de linie Nieuwpoort-Diksmuide. Einde oktober werd de gehele linkeroever van de IJzer geïnnundeerd, en na die tijd keerden de kansen. Hoe krachtig de aanvallen der Duitsers waren, kan blijken uit het feit, dat zij alleen op Ramskapelle een gehele

divisie wierpen. Dit werd door hen genomen, maar spoedig heroverd door de Belgen, gesteund door twee bataljons Franse troepen. De herovering had plaats op 30 oktober en de daarop volgende nacht. Van huis tot huis verdedigden de Duitsers het dorp. Elk huis werd tot een fort, dat eerst na langdurige strijd kon worden genomen; de Duitsers hielden hardnekkig stand, maar de Belgen lieten zich niet ontmoedigen en in de ochtend van de 31^e was het dorp weer in hun bezit, en dit niet alleen, maar trokken de Duitsers tegenover de gehele Belgische linie overhaast terug, met achterlating van enorme hoeveelheden wapens en ammunitie en duizenden lijken. Het was voor hen een totale nederlaag.

Vermeld moet nog worden, dat de Belgen in de tweede helft van oktober aan de kust gesteund werden door de artillerie der Engelse vloot en versterkt werden door enkele Franse bataljons en zware artillerie, maar het grote werk, het zwaarste, hebben zij zelf verricht.

Volgens mededeling van Franse officieren was de strijd aan de IJzer het hevigst van heel de oorlog. En deze strijd werd tot een succes, dat het moreel van het dodelijk vermoeide Belgische leger aanzienlijk heeft versterkt en een bladzijde van onvergetelijke glorie vormt.

Er nog staan de Belgische regimenten aan het front. In de zuidwesthoek van hun vaderland strijden zij dag aan dag om het verloren grondgebied te herwinnen, en elke dag vorderen zij, zij het ook slechts enkele tientallen meters.

Ik heb hun loopgraven bezocht. Het was een kilnatte winterdag. Ver strekte zich de inundatie uit en daar aan de andere zijde bevonden zich ook van de hunnen, die hier en daar een hoeve bezetten en sommige wegen bestrijken. Men heeft geschreven: "in de loopgraven heerst een zeker comfort." Jawel, maar slechts voor hen, die in het hart een gloeiende vaderlandsliefde meedragen.

En elke dag herbegint het vuur. Terwijl ik rondtoerde in een automobiel, welwillend ter beschikking gesteld door het Belgische hoofdkwartier, begeleid door een Belgische kapitein-commandant, donderde het geschut en zag ik hier en daar de projectielen neerslaan. De soldaten maken er zich niet ongerust over. Zij kijken niet eens meer naar de enorme gaten, die er terzijde van de weg in de grond zijn geslagen door de vijandelijke projectielen en ook letten zij nauwelijks meer op de graven van hun gevallen makkers, die het leven lieten voor hun vaderland. Er is slechts één verlangen in het hart van die duizenden Belgische mannen: hun vaderland te herwinnen, en ontroerend is hun vertrouwen in de uitslag van de strijd. Met toewijding doen zij hun plicht als zij staan in de loopgraven, of, als zij tijdelijk zijn afgelost, wanneer zij arbeiden aan de verbetering of verbreding van wegen.

Maar wat moet er in hun hart omgaan, als zij het deel van hun land beschouwen, dat zij met de wapens in de vuist teruggewonnen ? Hoe zwaar heeft het geleden!

Erg is Ramskapelle er aan toe, waar gedurende 24 uur zo verwoed werd gestreden. Daar hebben zelfs de doden in hun graf nog de rust niet gevonden, want de zware projectielen der artillerie hebben er de grond omgewoeld en o.a. een grafkelder vernield. Bijna geen graf is ongerept. Het Christusbeeld op het kerkhof is door een projectiel van het kruis gerukt, maar het kruis is onbeschadigd blijven staan. De kerk is geheel vernield, de toren is één grote steenhoop en heel het dorp is één ruïne. Van de bewoners is natuurlijk niemand gebleven en zelfs de sporen van hun verblijf zijn grotendeels uitgewist door de verwoede strijd. Alleen hier en daar ziet men nog iets, dat aan hen herinnert: een familieportret aan een half weggeschoten wand, of een beeldje op een schoorsteen, dat door een wonder is heel gebleven.

Het dorp is een puinhoop, maar de Belgische soldaten zijn trots op dit overblijfsel van wat eens een vriendelijk dorp was; want het is een stuk van hun vaderland, dat ze terugkochten met hun bloed.

Nabij het front.

Eén van onze oorlogscorrespondenten schrijft:

Vlaamse nieuwjaarsdag in een klein, oud stadje nabij het front, een stadje, waar de Belgische driekleur wappert van de openbare gebouwen en telkens het geschutvuur duidelijk hoorbaar is; een stadje, dat eens dromerig rustig moet zijn geweest, maar dat thans levendig is van troepen in velerlei uniform; een stadje ook, waar soms nog wel eens een enkele Duitse granaat neerploft.

En het is nieuwjaarsdag.

Op straat, bemerkt men het niet, zo min als buiten het stadje, want de grote strijd stoort zich niet aan feestdagen, duurt meedogenloos voort, dag en nacht. En terwijl daarginds, in het vaderland, wel de gewone half zondagse stemming moet heersen, stuiven hier auto's voorbij, davert het geschut langs de straten, klinkt de vaste stap van oprukkende infanterieafdelingen, zoals dit nu al dagen is. Maar in het voor de officieren gereserveerde hotel, waar ik deze regels schrijft, zijn mannen bijeen, die hun leven waagden en nog zullen wagen. Deze nieuwjaarsdag is anders dan zij hem ooit vierden. Er zou reden zijn om veel te gedenken, wat in het afgelopen jaar geschiedde, maar zij staren minder dan ooit in het verleden.

Ouden en jongen drukken elkander de hand, een glimlach van zekerheid om de lippen; zij klinken, de glazen vol schuimende wijn en spreken met weinig woorden uit wat zij denken: "Het nieuwe jaar." ...

En buiten wappert de Belgische driekleur.

Van Franse zijde.

Aan het communiqué van de Franse legatie in Den Haag ontlelen wij dat de Fransen in de buurt van Ieper verscheidene vijandelijke loopgraven hebben laten springen en in bezit genomen.